

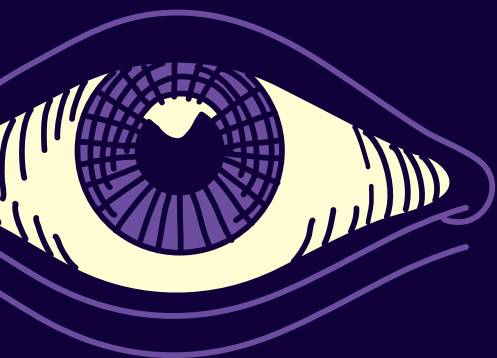
*Unul dintre puținele romane în limba
spaniolă care ating perfecțiunea.*

Guillermo Cabrera Infante

ALEJO CARPENTIER

Hăituit

Traducere de
Ileana Scipione

„*Sinfonia Eroica, composta per festeggiare il sovvenire di un grand’Uomo, e dedicata a Sua Alteza Serenissima il Principe di Lobkowitz, da Luigi Van Beethoven, op 53, No III delle Sinfonie...*“¹ Ușa trântită i-a feștelit, pe nepușă masă, orgoliul copilăresc de a fi priceput textul. Franjorii cortinei stacojii i-au măturat creștetul și-au revenit la locul lor după ce au întors câteva pagini din carte. Odată întreruptă lectura, a asociat ideii de surditate—Surdul, neputincioasele cornete acustice—senzația că percepe din nou larma care îl lua cu asalt. Surprinși de aversă, spectatorii risipiți pe scara monumentală, de onoare, reveneau în foai-ier, râzând și busculându-i pe aceia care, înghesuindu-se claie peste grămadă, se chemau în gura mare printre umeri dezgoliți, împresurați de o mare de picături care, după ce zăboveau în leagănul parasolarelor, se prăvăleau apoi, ca

¹ (It.) „Simfonia a treia, *Eroica*, lucrare compusă pentru a aduce un omagiu amintirii unui mare bărbat, și dedicată Alteței Sale Serenissime Principele de Lobkowitz, de către Ludwig Van Beethoven, op. 53.“

din găleți, pe treptele de granit. Deși se auzea a doua chemare, nimeni nu se clintea de acolo și, strânși ciorchine, trăgeau cu toții în piept aroma revenelii, a frunzelor verzi de plop, a pirului-gros udat de ploaie, care răcorea chipurile asudate, contopindu-se cu răsuflarea pământului și a scoarțelor de copac, cărora li se închideau despicăturile după seceta prelungită. După amurgul sufocant, trupurile păreau destinate și împărtășeau ușurarea plantelor în floare printre pergolele din parc. Peluzele cu bobocii deschiși, încadrate de tufe de cimișir, emanau aburi aidoma unui pământ abia arat. „Vremea-i bună pentru ce știu eu să fac“, a murmurat cineva, nedezipindu-și privirile de la femeia care, rezemată de grilajul casieriei și ascunzându-și profilul într-o blană de vulpe, nu părea să-l considere bărbat pe cel din spatele ei, căci tocmai renunțase, cu un gest precis și dezinvolt, la o supărătoare piesă de lenjerie intimă—și nici că-i pășase, evident, că el o vedea. „În spatele gratiilor ca maimuțele“, comentau plasatorii, râzând de acel casier diferit de toți ceilalți, care rămânea până la sfârșitul concertelor, deși i se îngăduia să plece după ce controla casa la ora zece—chiar dacă regulamentul menționa: „Cu o jumătate de ceas înainte de încheierea spectacolului.“ Vrând s-o umilească pe purtătoarea vulpii, dându-i de înțeles că o zărise, a aruncat cu îndemânare de casier un pumn de monede pe lespedeza îngustă din marmură. Iar ea, ițindu-și chipul din profil, a privit cum îi planau mâinile asupra banilor—lui îi erau întotdeauna privite doar mâinile—și a repetat gestul. Lipsa ei de pudoare dovedea că el nici nu există pentru femeile care umpleau foaietul, încercând să

rămână acolo unde o oglindă le înapoia imaginea coafurilor și gătelilor arborate. Purtate pe o asemenea căldură, blănurile le nădușeau gâturile și decolteurile și, ca să scape de povara lor, le lăsau să lunece între un cot și celălalt ca pe niște substanțiale trofee de vânatoare. Privirea casierului a fugit din apropierea inaccesibilă. Se zărea, dincolo de trupuri, parcul de coloane lăsate în voia ploii care răpăia, iar dincolo de parc, în spatele porticurilor din tenebre, conacul cu Foișor—cândva o moșie înconjurată de pini și chiparoși, flancată acum de oribilul Edificiu modern în care locuia el, sub ultimele coșuri de fum, în odaia slujnicilor, a cărei lucarnă se contura, ca un adaos geometric, pe romburile, cercurile și triunghiurile unor decorațiuni abstracte. Probabil că în conac, ai cărui pereți vechi se scorojeau peste pahare și parmalăcuri și care păstra cel puțin prestigiul unui stil, se priveghea un mort, căci peste acoperișul-terasă, mereu pustiit fie de prea mult soare, fie de prea multă beznă, umbrele zburaseră de colo-colo până se făcuse auzit primul tunet. De jos, el privea cu duiosie neorânduiala din hărăbaie, căzută în mâinile neglijente ale sărântocilor, aidoma bordeielor prost luminate din cătunul său, unde aprinderea lumânărilor la capul unui mort, printre pereți coșcoviți și colivii acoperite cu fețe de masă, era echivalentul unei somptuoase luminații de tabernacul, printre mobile cărora strălucirile argintii ale sfeșnicelor le făceau tot mai evidentă sărăcia. Sub acoperișul cu caneluri, priveghiul era plin de fast, argintărie și bronzuri, de solemnitatea demnitarilor îndoliați și de lumini care dezvăluiau uneori prea de sus și prea mult pânzele de păianjen țesute

între bârne deasupra nisipurilor brune lăsate în urmă de cari. (Apoi, cei care, aidoma lui, învățau să cânte la vreun instrument, trebuiau să lămurească prin vecini că repetarea exercițiilor nu nesocotește doliul și că ucenicia „muzicii clasice“ e compatibilă cu durerea resimțită la moartea unei rude...) „În acele zile, el le ascundea oamenilor că-i bolnav; trăia însingurat cu propriii demoni: iubirea rănită, speranța și durerea.“ Stătea acolo, cocoțat pe taburet, cu spatele lipit de draperia din damasc ponosit, în casieria lată cât un sertar, doar ca să poată să înțeleagă măreția și să admire ceea ce alții piteau în spatele ușilor refuzate sărăciei lui. Acea înțelegere îi reda mândria în fața umerilor moi, parcă marcați de presiunea degetului mare pe omoplați, pe care femeia și-i lipea, cu vulpea dată pe spate, de gratiile subțiri, foarte la îndemâna lui. „«Curajul care mă apuca adeseori în zilele de vară s-a topit», scrie în Testament¹. Dar mai rămân frigul din fosă și mirosul Neantului. În acele zile fără lumină din casa pierdută în Heiligenstadt, Beethoven horcăie a moarte...“ Reluase lectura cărții, fără să se mai gândească la cei care străluceau intens grație bijuteriilor și lenjeriei scrobite, mergând de la oglinzi la

¹ *Testamentul din Heiligenstadt* e o epistolă scrisă în 1802 în această localitate (acum cartier vienez) de către compozitorul german Ludwig van Beethoven pentru frații săi Kaspar Anton Karl și Nikolaus Johann, în care se arată disperat de accentuarea surdității și a bolilor lui fizice și emoționale care îl împiedică să-și împlinească destinul artistic. Beethoven a păstrat scrisoarea ascunsă tot restul vieții printre hârtiile personale; în martie 1827, ea a fost descoperită și publicată postum de către Anton Felix Schindler și Stephan von Breuning.

coloane, de la scara monumentală la lirele și sistrele din grupul statuar, pe parcursul antractului înadins prelungit de Maestru, care încă îi ținea pe corni să lucreze la trioul din *Scherzo*, stârnind sonate cinegetice în capătul scenei. „În spatele unui grilaj ca maimuțele.“ Dar el știa, cel puțin, că într-o zi, după ce spărsese bustul unui Mai-Mare, Surdul îi strigase drept în față: „Prințule, sunteți ceea ce sunteți prin hazardul nașterii; dar eu sunt ceea ce sunt prin mine!“ Practica noaptea acea meserie, ca să parvină acolo unde n-aveau s-ajungă purtătorii de bijuterii și podoa-be, care priveau doar la mâinile pe care el și le luneca pe marmura casieriei. Brusc, femeia s-a îndepărtat de grilaj și și-a săltat blana. Sporind zarva ultimelor dialoguri, toți se grăbeau acum să revină în sala ale cărei lumini se stingeau rând pe rând, de sus în jos. Muzicanții intrau în scenă și-și recuperau instrumentele pe care fiecare și le lăsase pe propriul scaun; tromboniștii se duceau la scaunele lor înalte, fagotiștii se așezau drept între acordajele dominate de un tril ascuțit; odată ce-și încercau clapetele cu strâmbături poficioase, oboiștii întârziu în fermate păstorești. Se închideau ușile, cu excepția celei care avea să rămână întredeschisă până la primul gest al dirijorului, pentru ca zăbavnicii să poată intra în vârful picioarelor. În acel moment, o ambulanță a trecut în goana mare prin fața Edificiului, derapând pe-o parte și frânând brutal. „Un loc“, a spus o voce zorită. „Oricare“, a adăugat el cu nerăbdare, strecurând o bancnotă printre gratiile ghișeului. Observând cum biletele erau deja puse la loc și cum casierul căuta să scoată cheile, bărbatul s-a topit în bezna Sălii de Concerte, fără să

mai aștepte unul. Dar acum soseau alți doi bărbați, care nici măcar nu s-au apropiat de ghișeu. Și, cum se închidea ultima ușă, cei doi au fugit înăuntru și s-au pierdut printre spectatorii care își căutau locurile în stal. „Hei!“ a strigat casierul. „Hei!“, dar ropotul aplauzelor i-a acoperit vocea. În față îi rămăsese o bancnotă nouă, aruncată de bărbatul nerăbdător. Trebuie să fi fost mare iubitor de muzică, deși nu părea străin, dacă i se păruse că audiția unei Simfonii, interpretată la sfârșitul concertului, merita de cinci ori mai mult decât cel mai scump fotoliu. Dar avea hainele foarte motolite: ca de gânditor; intelectual, poate compozitor. „Dar bărbatul în agonie aude, deodată, un răspuns la ruga-i fierbinte. Din hăul codrilor care îl înconjoară, acolo unde doarme, sub ploaia de octombrie, viitoarea *Pastorală*, sunetul cornilor din *Eroica* răspunde la chemarea Testamentului...” De consistența hârtiei sugative dense și călduțe, banii păreau să i se umfle în mâna care îi zvâcnea. O punte dădea în lături gratiile, trecea prin pereți, se întindea spre femeia care aștepta—n-o putea concepe decât *așteptând*—în penumbra sufrageriei sale împodobite cu farfuria și făcând gestul acela leneș, atât de personal, care îi purta de la tâmpile la piept, de la scobiturile genunchilor la ceafă—și îi lăsa să se odihnească apoi în poală—evantaiul care emana arome de santal din baghetele unite cu broderie spartă. Femeia din antract, cu purtările ei; blana plumburie pe pielea nădușită; umerii care căutau, pe pipăite, răcoarea barelor de metal, îl scosese din minți. Dar spectatorul grăbit încă putea să ceară restul pentru suma pe care o aruncase pe marmură cu larghețe de mare

senior – biografia, cu paginile deschise, îl învățase, de altfel, să nu se încreadă în prinți și în mari seniori. Cu un gest resemnat, foarte diferit de ceea ce putea fi un semn de bucurie la capătul unei lungi pregătiri, al unei nerăbdătoare așteptări, a dat la o parte cortina din damasc care îl despărțea de sală, unde liniștea îi imobilizase pe muzicanți în poziție de atac. „*Sinfonia Eroica, composta per festeggiare il sovvenire di un grand’Uomo*.“¹ Au răsunat două acorduri seci, iar violoncelele au cântat tema corului de vânătoare în freamăt de tremolouri. „În notițele lui Nottebohm², începutul are trei mișcări³“, arăta cartea. Dar aceasta a fost lovită cu mâna și închisă. Cititorul trăgea în piept mirosul de pământ, de frunze, de humus, care intra în foaierul pustiu, amintindu-i de ogrăzile din satul lui, după ploaie, când covețile se strângeau între doage spre bucuria rațelor care leneveau în apa tulbure. Tot așa mirosea – după aversele verii – și șopronul cu troace vechi, unde, cățarat pe un incubator care nu mai era bun de nimic, privind prin gaura lăsată de o cărămidă căzută, spionase de atâtea ori baia Văduvei, oțelită de doliuri nesfârșite, cu trupul încă foarte mătăsos, sub clăbucii de săpun care îi adăstau pe pântec și

¹ Beethoven intenționase să îi dedice această celebră simfonie (intitulată inițial Bonaparte) lui Napoleon, pe care îl admira, considerând că exista un oarecare paralelism între destinele lor.

² Martin Gustav Nottebohm (1817–1882), muzicolog, pianist, compozitor și profesor de muzică prusac, a locuit la Viena și a fost cunoscut mai ales pentru studiile sale despre Beethoven.

³ *Allegro con brio*; *Marcia funebre (Adagio assai)*; *Scherzo (Allegro)*, urmate de un *Finale (Allegro molto-Poco andante-Presto)*.

se prelingeau încetișor, înpumați, pe coapse, spre gambele care, de la genunchi în jos, își vedeau brusc bătrânețea. Îi cunoscuse taina pieptului neted, a taliei arcuite, care încă părea plămădită pentru brațe de bărbat, între vocea arțăgoasă și acră, obosită să dea lecții copiilor din vecinătate, și călcâiele descărnate de un du-te-vino monoton. Acum, amintirea celei care îl învățase să solfegieze nu prea demult, pe când el, marcând măsura, intra în detaliile frumuseților ei ascunse sub țesături vopsite iar și iar în negru, se adăuga ațâțării nopții, biruindu-i în cele din urmă scrupulele. Aici nu putea nimeni să se dea mare că ar fi abordat Simfonia cu mai multă devoțiune decât el, la capătul unor săptămâni de studiu, cu partitura în mână, în fața unor discuri vechi care încă sunau bine. Acel șef de orchestră de o celebritate recentă n-o putea dirija mai bine decât faimosul specialist din discurile lui—chiar cel care în studenție cunoscuse o coristă, pe atunci nonagenară, de la premiera absolută a *Simfoniei a noua*. Își putea aroga dreptul de a nu asculta ce se cânta în concert, fără să aducă vreun afront amintirii Geniului. „Litera E“, și-a spus, remarcând că se înălța o frază slabă a flautelor și a primelor vioari. Și a coborât în goana nebună scara monumentală, sub spuzeala stropilor mari de ploaie care ricoșau pe feronerie grea a felinarelor. Chiar și mirosul de lână al hainelor lui udate de ploaie i se părea brusc plăcut, intim, complice, știindu-se în posesia biletului care avea să facă din el stăpânul casei fără ceasornice—cu ușile închise, oricât s-ar fi bătut în ele și s-ar fi strigat—pentru întreaga noapte. Și după ce-aveau să se deștepte împreună, la auzul larmei piuite de canari,

ultima lor hârjoană avea să fie în bucătărie; focul aprins sub cafelele micului-dejun cu evantaiul care mirosea plăcut a santal și cu savoarea pesmeților care le erau strecurați în zori pe fanta cutiei poștale—unde îi ținea calzi pe toți soarele care bătea în casa de vizavi, peste pânza de indian împodobită cu pene din brutărie.